

GAZETA TEATRALNA

TEATR ŻERŃSKIEGO W KIELCACH

PROTEST KIELECKI. DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?

tekst: Julia Nowak i Jakub Skrzywanek

reżyseria: Jakub Skrzywanek

DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?

PROTEST KIELECKI

PRAPREMIERA
MAJ 2025

PROTEST KIELECKI. DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?

TEKST |

Julia Nowak i Jakub Skrzywanek

REŻYSERIA | Jakub Skrzywanek

DRAMATURGIA | Paweł Sablik,
Julia Nowak

SCENOGRAFIA, REŻYSERIA ŚWIATEŁ |
Agata Skwarczyńska

KOSTIUMY | Lila Dziedzic

MUZYKA | Szymon Tomczyk

CHOREOGRAFIA | Agnieszka Kryst

WSPÓŁPRACA REPORTERSKA |
Piotr Szostak

KONSULTACJE JĘZYKOWE |
Stanisław Cygan

PRZYGOTOWANIE ŚPIEWU LUDOWEGO |
Ewa Grochowska

KAPELA WESELNA | Ewa Grochowska,
Dorota Murzynowska,
Marcin Żytomirski

WYKONANIE DEKORACJI – PAJĄKA
WESELNEGO WG WŁASNEGO PROJEKTU |
Tomasz Arkadiusz Iskierka

WYKONANIE HAFTÓW NA KOSTIUMACH
WG WŁASNEGO PROJEKTU |
Klara Anna Makowczyńska

INSPICJENTKA/SUFLERKA |
Klaudia Sobura

OBSADA:

Dagna Dywicka

UCZESTNICZKA IZA / PRZEWODNICZĄCA /
STAROŚCINA

Klaudia Janas

UCZESTNICZKA TAMARA / AKTYWISTKA /
PANNA MŁODA

Beata Wojciechowska

URZĘDNICZKA / CZŁONKINI 3 / MATKA
PANNY MŁODEJ

Mateusz Bernacik

UCZESTNIK MARCIN / AKTYWISTA /
PAN MŁODY

Kuba Golla

PROWADZĄCY / CZŁONEK 2 / STAROSTA

Łukasz Pruchniewicz

UCZESTNIK JAREK / CZŁONEK 1/
OJCIEC PANNY MŁODEJ

Dawid Żłobiński

UCZESTNIK LUDWIK / CZŁONEK 4 /
SZŁOJM HIMELFARB

Fot. archiwum artysty

JAKUB SKRZYWANEK

Reżyser, autor, twórca instalacji performatywnych, dyrektor artystyczny Narodowego Starego Teatru im. H. Modrzejewskiej w Krakowie i kurator programu międzynarodowego teatru VabaLava w Estonii. Od 2022 do 2025 roku pełnił funkcję dyrektora artystycznego w Teatrze Współczesnym w Szczecinie, będąc przy tym najmłodszym dyrektorem teatru dramatycznego w Polsce.

Absolwent Wydziału Reżyserii Dramatu w Akademii Sztuk Teatralnych im. S. Wyspiańskiego w Krakowie, filologii polskiej na Uniwersytecie Wrocławskim oraz kursu DOKPRO w Mistrzowskiej Szkole Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy.

Za debiutanckich „Cynkowych chłopców” z Teatru Dramatycznego im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu nagrodzony Grand Prix na Festiwalu Pierwszy Kontakt w Toruniu i M-Teatr w Koszalinie. Jest laureatem najważniejszych nagród teatralnych: Lauru Konrada na Festiwalu Interpretacje, nagrody za najciekawszą osobowość artystyczną na Festiwalu Kontakt w Toruniu i za indywidualność i oryginalność języka na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym „Boska Komedia”. Za rok 2022 otrzymał Paszport „Polityki” w kategorii Teatr za „spektakle ważne, odważne i nieoczywiste”. Stale współpracuje m.in. z Teatrem Powszechnym im. Z. Hübnera w Warszawie, Teatrem Polskim w Poznaniu oraz Teatrem Współczesnym w Szczecinie, a o jego spektaklach pisały, m.in. „New York Times”, „Financial Times”, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, „Washington Post” czy „L'Espresso”.

Jest autorem dramatów „Pogrom alfonsov, Warszawa 1905” oraz „To my jesteśmy przyszłością!”. Oba teksty docenione zostały w konkursie Gdyńska Nagroda Dramaturgiczna, trafiając do półfinału. Jego dramat „Dziewczyny z podziemia” stworzony na podstawie wywiadów z afgańskimi uchodźczyniami wystawiano w legendarnym teatrze Ilkhom w Taszkencie, gdzie wzbudził ogromne emocje. Autorytarny rząd Uzbekistanu próbował przy pomocy uzbrojonej Gwardii Narodowej wstrzymać premierę, ale po międzynarodowych protestach wycofano się z decyzji i spektakl grany jest do dziś.

Poza działaniem artystycznym, bardzo istotne są dla niego działania społeczne oraz pedagogiczne. Jest autorem spektakli dla dzieci i młodzieży, często też prowadzi warsztaty skupiające się na pracy z osobami wykluczonymi społecznie.

Fot. archiwum artystki

JULIA NOWAK

Rocznik '00. Przez dwa lata studiowała na UJ w Krakowie, obecnie na IV roku dramaturgii w krakowskiej Akademii Sztuk Teatralnych im. S. Wyspiańskiego. Od 2023 roku rezydentka dramaturgiczna w Teatrze im. S. Żeromskiego w Kielcach. Pracowała jako dramaturżka przy spektaklach „Inferno” Wery Makowkx oraz „Australia” Tadeusza Pyrczaka. Wraz z choreografką Aną Kuszarecką współtworzyła performance ruchowy „porozum” z licealną młodzieżą w Filharmonii Podkarpackiej. W 2024 roku została

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach oraz twórczynie i twórcy spektaklu dziękują dyrekcji i osobom pracującym w Muzeum Wsi Kieleckiej ze możliwość zwiedzenia skansenu w Tokarni.

Podziękowania kierują również do wszystkich osób, które odbywały spotkania, rozmowy, wspierały medialnie, dzieliły się informacjami, archiwaliai, doświadczeniami, spostrzeżeniami, krytyką i kontaktem poprzez adresy mailowe protestkielecki@teatrzeromskiego.pl oraz idziemypowas@teatrzeromskiego.pl – bez Waszej cierpliwości, wiedzy, informacji ten spektakl nie mógłby powstać.

laureatką nagrody „Debiut TR” oraz „Verba” ZAiKSu za pracę „wszyscy skończymy jak frajerzy czyli hymn wczesnego kapitalizmu”.

Fot. Wiktor Franko

PAWEŁ SABLIK

Dramaturg, reżyser, performer, wykładowca, absolwent specjalizacji dramaturgia na Wydziale Reżyserii Akademii Sztuk Teatralnych im. S. Wyspiańskiego w Krakowie. Wykładowca Instytutu Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie oraz Laboratorium Nowych Praktyk Teatralnych Uniwersytetu SWPS. Dramaturg Teatru im. S. Żeromskiego w Kielcach.

Obecnie jego głównym zainteresowaniem badawczym oraz artystycznym są metody, narzędzia i techniki projektowania wrażeń. Pierwszym podsumowaniem badawczo-artystycznych poszukiwań jest praca magisterska „Rekonstrukcje jako model pracy w teatrze – próba wskazania potencjalnych narzędzi i środków”.

Stażysta w Studio Filmów Rysunkowych w Bielsku-Białej. Rezydent Festiwalu Sopot Non-Fiction 2021 i 2022. Finalista konkursu na dramat organizowany przez TR Warszawa pod idiomem „Nigdy nie będziesz szła sama” w roku 2022. Stypendysta i rezydent Instytutu im. J. Gro-towskiego w roku 2022. Laureat głównej nagrody na 17. Międzynarodowym Festiwalu Opowiadania 2022 pod idiomem „Wy, naród” za prozę. Współautor pierwszego w Polsce podcastu teatralnego MEH-TEATR.

Fot. archiwum artystki

AGATA SKWARCZYŃSKA

Scenografka, artystka wizualna, kuratorka. Stworzyła scenografię i oprawę wizualną do licznych spektakli teatralnych w Polsce i za granicą.

W latach 2010-2011 sprawowała kuratelę nad polską ekspozycją narodową oraz architektury w ramach Praskiego Quadriennale – *Performance and Space Design* 2011. *Liberated Energy* – polska ekspozycja została zaprezentowana w czerwcu 2011 roku w Pradze oraz w lipcu w Centrum Polskiej Scenografii w Katowicach.

W 2015 i 2022 roku otrzymała Złotą Maskę za scenografię do przedstawień, kolejno: „Królowa Margot. Wojna skończy się kiedyś” i „Krum” (oba w Teatrze Polskim w Bielsku-Białej).

W 2017 roku wzięła udział w międzynarodowej wystawie sztuki World Stage Design w Tajpei na Tajwanie, gdzie jury przyznało główną nagrodę w kategorii *performance design* za scenografię, kostiumy i reżyserię światła spektaklowi „Trędowata. Melodramat” z Teatru Polskiego im. H. Konieczki w Bydgoszczy. W 2017 roku nagrodzona za najlepszą scenografię do spektaklu „Przebudzenie wiosny” na Międzynarodowym Drama Schools' Festival w Rabacie, w Maroku.

Prowadziła warsztaty mistrzowskie m.in. w New Delhi w Indiach, w Centro de diseño, cine y television w Mexico City; w ramach USITT (United States Institute for Theatre Technology) na Florydzie w USA, w ramach Praskiego Quadriennale 2019 w Czechach, w Akademii Sztuk Muzycznych i Performatywnych im. L. Janáčka w Brnie w Czechach. W 2021 roku została zaproszona do kapituły wybierającej prace z obszaru sztuki wizualnej teatru do kolejnej edycji międzynarodowej wystawy World Stage Design 2022 w Calgary w Kanadzie.

W swoich projektach kieruje się doświadczeniami sztuki konceptualnej oraz minimalizmu. Interesuje ją symbiotyczna relacja między aktorem i zaprojektowaną przestrzenią. Chociaż oba elementy funkcjonują niezależnie, dopiero ciało aktora nadaje scenografii znaczenie. Starając się nadawać swojej pracy kontekst humanistyczny, inspirowane jest również różnorodnymi formami krajobrazu przyrodniczego, jako naturalnego tła ludzkiego życia. Często projektuje obiekty (rzeźby, instalacje). Ulubionym materiałem, po który często sięga w swych pracach, jest tkanina. Od kilku lat zajmuje się tkaniną artystyczną (tradycyjne tkactwo i plecionkarstwo).

Fot. archiwum artystki

LILIANNA DZIEDZIEC

Kostiumografka, projektantka mody, performerka, tancerka, niebieskooka blondynka. Młoda, piękna, wyjątkowo uzdolniona kobieta z bogatym portfolio, pomimo niewielu przeżytych wiosen.

Debiutowała w oddolnych queerowych inicjatywach. Przygodę z teatrem zaczęła w pracowniach Wrocławskiego Teatru Lalek. Jej debiutancki pokaz mody „S.Z.A.F.A. THE FASHION EXPERIENCE” miał miejsce w Teatrze Powszechnym im. Z. Hübnera w Warszawie dzięki kolektywowi INSZPER. Jako kostiumografka pracowała w Narodowym Starym Teatrze im. H. Modrzejewskiej w Krakowie, Teatrze Bagatela w Krakowie, Teatrze Współczesnym w Szczecinie, Wrocławskim Teatrze Lalek, Teatrze Polskim im. H. Konieczki w Bydgoszczy. Współpracowała z Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza przy finale wystawy „Bruno Schultz. Żelazny kapitał ducha”.

Siostra, córka, kuzynka, kobieta renesansu.

Fot. R. Skwarek

SYMON TOMCZYK

Realizator dźwięku i muzyk multiinstrumentalista poznańskiej (przed laty) oraz wrocławskiej (obecnie) sceny muzycznej. Ukończył reżyserię dźwięku na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Przygodę z komponowaniem muzyki teatralnej rozpoczął kilka lat temu. Lubi pisać teksty, nagrywać naturę i garażowe zespoły.

Finalista 40. Przeglądu Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu i laureat Nurtu OFF PPA 2021. Zdobywca nagrody za muzykę i jej performatywne wykonanie w 47. Opolskich Konfrontacjach Teatralnych „Klasyka Żywa”. Nominowany do Wrocławskiej Nagrody Artystycznej w kategorii muzyka rozrywkowa w 2023 roku.

Fot. Helena Ganjalvan

AGNIESZKA KRYST

Tancerka i choreografka. Absolwentka Szkoły Głównej Handlowej oraz Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie na wydziale Choreografii i Teorii Tańca. Stypendystka Alternatywnej Akademii Tańca 2013/Art Stations Foundation by Grażyna Kulczyk. Laureatka programu GPS/Global Practice Sharing w Nowym Jorku realizowanego przez Movement Research, we współpracy z Instytutem Muzyki i Tańca oraz Art Stations Foundation. Jako tancerka i performerka współpracowała m.in. z: Juanem Dominguezem Rojo, Noą

Shadur i Kondradem Smoleńskim, Małgorzatą Haduch, Sjoerdem Vreugdenhilem, Martą Ziółek, Pawłem Sakowiczem, Joanną Leśniewską i Januszem Orlikiem czy z Rebecką Lazier, w której spektaklu „There might be others” występowała w Polsce i Nowym Jorku. Jako choreografka współpracuje z takimi reżyserami jak: Jakub Skrzywanek, Ewelina Marciniak, Lena Frankiewicz, Wojtek Rodak, Grzegorz Jaremkó.

Finalistka festiwalu/konkursu choreograficznego New Europe Festival 2013 w Pradze. W 2015 roku została rezydentką programu Solo Projekt Plus, w ramach którego stworzyła pracę solową „Partytura” (A Score). Beneficjentka rezydencji artystycznej 2017 w galerii miejskiej BWA w Bydgoszczy, w trakcie której stworzyła pracę „Łuczniczki”. Autorka pracy „Topologia pożądania” (2019), której premiera miała miejsce w warszawskiej Zachęcie. Autorka solowej pracy „Expiria” powstałej w koprodukcji Teatru im. S. Żeromskiego w Kielcach i warszawskiego Nowego Teatru.

Fot. UJK

STANISŁAW CYGAN

Dr hab., prof. UJK w Kielcach, pracownik naukowo-dydaktyczny Instytutu Literaturoznawstwa i Językoznawstwa Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, kierownik Centrum Kultury i Języka Polskiego, lektor języka polskiego jako obcego.

Zainteresowania naukowe: dialektologia socjologizująca, historia języka polskiego, polska leksykografia gwarowa, polski język artystyczny, glottodydaktyka polonistyczna.

Opublikował ponad sto prac naukowych, w tym trzy monografie, kilkadziesiąt artykułów w czasopismach naukowych i monografiach wieloautorskich, kilka recenzji i sprawozdań. Jest redaktorem dziesięciu publikacji naukowych oraz współredaktorem trzech.

Fot. archiwum dziennikarza

PIOTR SZOSTAK

Rocznik 1988, dziennikarz śledczy i reporter, obecnie w redakcji portalu TVN24, wcześniej związany z „Gazetą Wyborczą”. Publikował m.in. w „Dużym Formacie”, „Polityce”, „Tygodniku Powszechnym”, Krytyce Politycznej i Dwutygodniku. Autor pierwszego w Polsce reportażu wcieleniowego o pracy platformowej w Uber Eats i mechanizmach wyzysku w tej branży.

Razem z Justyną Suchecką laureat Nagrody Radia ZET im. Andrzeja Woyciechowskiego za cykl artykułów o aferze „willa plus”. Laureat Grand Press 2023 w kategorii „News” oraz Nagrody Dobrego Dziennikarza 2023.

Fot. Karolina Majewska

EWA GROCHOWSKA

Śpiewaczka i skrzypaczka, inspirację do twórczości znajduje w dawnej wiejskiej muzyce, kulturze i wyobraźni. Od prawie 30 lat praktykuje style śpiewu przechoowane w najstarszych kulturach tradycyjnych świata. Rekonstruuje obrzędy, koncertuje, uczy śpiewu, bada pamięć i tożsamość. Jest uczennicą wiejskich muzyków/muzykantek i śpiewaków/śpiewaczek z Polski i Ukrainy, m.in. Jana Gacy, Stanisława Głaza, Stanisława Witkowskiego, Janiny Chmiel, Marii Kowalik. To, co od nich dostała, przekazuje dalej.

DO KOGO NALEŻĄ KIELCE?

Fragment reportażu „Szaber i flip”
autorstwa Piotra Szostaka

1.

Wysiadamy na dworcu PKP i ruszamy ulicą Sienkiewicza. Mijamy Hit Casino (czynne codziennie od 9:00 do 4:00), lombard i szybkie pożyczki. Stowarzyszenie Przyjazne Kielce, które miało „zmienić miasto na lepsze”, już chyba nie działa. Kolejne szyldy: Departament Inwestycji i Rozwoju Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, kantor połączony z lombardem, kantor ze skupem złota, kantor z komisem i serwisem GSM. Puste lokale do wynajęcia.

Skup. Sprzedaż. Skup. Sprzedaż.

Serwis.

Naprawy.

Simlock.

Aksesoria.

Dalej spożywczy Deal „tanie kupowanie” i znowu chwilówki. Plakat z wyblakłą kobietą ze stocków zachęca do kredytu „na Twoich warunkach”. Księgarnia z „-70% na wszystko” i SKOK Stefczyka.

Tania odzież i kantor kryptowalut.

Sklep ze „smart” gadżetami do domu.

Biuro nieruchomości.

Następny, 54. punkt pożyczek „na Twoich warunkach”.

Główny deptak, co roku „ożywiany” przez organizatorów imprezy „Budzenie Sienkiewki”, na co dzień sprawia wrażenie zatrzymanego w czasie, marniejącego.

Miasto wydaje się kręcić wokół złotych, rat i prowizji. Niewidzialnych pętli zobowiązań. Niespłaconych długów.

Trwa tu jakaś smutna wyprzedaż. Główny deptak, co roku „ożywiany” przez organizatorów imprezy „Budzenie Sienkiewki”, na co dzień sprawia wrażenie zatrzymanego w czasie, marniejącego. Pozbawionego tętna miejskiego życia.

Wszystko jest trochę takie, jakby lepiej było tego nie ruszać.

2.

Pójdziemy dzisiaj na mały spacer po mieście – nie tylko jego ulicami, ale przez warstwy zapisanej w nich pamięci. Punktem wyjścia będzie proste, ale podchwytliwe pytanie: „Do kogo należą Kielce?”.

Czyje są kamienice przy Sienkiewicza, Słowackiego, Śniadeckich? Kto je postawił, kto odziedziczył, a kto kupił? Do kogo należą działki, całe miejskie kwartały – przez dekady zmieniające właścicieli, przebudowywane, burzone? Jakie historie, pomijane w przewodnikach, ukrywają? Co zostaje opowiedziane, a co przemilczane? Pytania te mogą budzić różne, czasem niezdrowe, emocje. Specjaliści od rozwoju osobistego i coachowie radzą jednak, by nie tłumić takich emocji, lecz świadomie je rozpoznawać, akceptować i przekształcać w coś, co sprzyja samorozwojowi.

Pójdziemy dzisiaj na mały spacer po mieście – nie tylko jego ulicami, ale przez warstwy zapisanej w nich pamięci. Punktem wyjścia będzie proste, ale podchwytliwe pytanie: „Do kogo należą Kielce?”.

→ W trakcie spaceru opowiemy przede wszystkim o tych, którzy kupują tanio i sprzedają drogo – o spekulantach, dawnych fliperach i wybrańcach losu. Ludziach, którzy pojawiają się we właściwym miejscu i właściwym czasie. Bo też to, czy ktoś w przeszłości był właścicielem – i trafił do oficjalnych rejestrów – bardzo często decyduje, czy da się w ogóle prześledzić jego lub jej historię. Losy tych, którzy nigdy niczego nie posiadali, są zazwyczaj nie do odtworzenia.

3.

Nieruchomość Teatru to przestrzeń uwikłana w sieć zależności – część miejskiego ekosystemu, w którym ścierają się różne interesy i narracje. Prawdy i kontr-prawdy. Granice między sferą publiczną a prywatną podlegają tutaj negocjacom.

Budynek przy ulicy Sienkiewicza 32, w którym się obecnie znajdujemy, powstał z namietności – z osobistego pragnienia XIX-wiecznego przedsiębiorcy Ludwika Stumpfa. Historyk Jerzy Jerzmanowski w książce „W Starych Kielcach” pisał, że „wiązała piwowara ze sztuką osoba pewnej warszawskiej aktorki, darzonej przezeń głębokim sentymentem”. Ponieważ podróże między Warszawą a Kielcami były wtedy długie i uciążliwe, Stumpf postanowił sprowadzić stolicę do siebie – i w latach 1877-1879 wybudował teatr. Jako pragmatyczny biznesmen nie ograniczył się jednak do samej działalności artystycznej. Obok teatru zaplanował też hotel i restaurację, bo, jak pisał historyk, „gospoda z noclegami to pewniejszy interes od najwybitniejszej sceny”.

Od początku więc Teatr nie był jedynie przestrzenią sztuki, ale elementem szerszego planu inwestycyjnego.

Dla Stumpfa mógł być tylko dodatkiem, który podnosił prestiż całego kompleksu i wartość nieruchomości. Może dzisiaj potomek Stumpfa postawiłby na wynajem krótkoterminowy – Airbnb, Booking i „klimatyczne” apartamenty nad teatrem? Pakiety „premiera + jacuzzi” z kodem rabatowym?

4.

Teatr im. Stefana Żeromskiego jako instytucja publiczna zarządza nieruchomością przy Sienkiewicza 32 nieprzerwanie od 1949 roku. Teatr formalnie władał nieruchomością (był gospodarzem z urzędu i wystawiał tam przedstawienia), ale jej tzw.

„skomplikowany stan prawny”

pozwalał prywatnym osobom po 1989 roku skupować udziały w budynku. Tanio i legalnie.

Faktyczne prawo własności Sienkiewicza 32 było rozproszone. 63 procent należało do Skarbu Państwa, reszta – zgodnie z przedwojennymi zapisami – do spadkobierców dawnych współwłaścicieli. Problem w tym, że wielu z nich nawet nie wiedziało, że coś do nich należy.

Wyszukiwaniem takich „trudnych” nieruchomości z nieuregulowanym stanem własności, wieloma współwłaścicielami, brakami w dokumentacji, czy niepełnymi wpisami w księgach, najczęściej zajmują się wyspecjalizowane firmy i kancelarie prawnicze.

Faktyczne prawo własności Sienkiewicza 32 było rozproszone. 63 procent należało do Skarbu Państwa, reszta – zgodnie z przedwojennymi zapisami – do spadkobierców dawnych współwłaścicieli.

Można na tym nieźle zarobić. Wystarczy odkupić niewielki udział, kilka procent, by zyskać realny wpływ na losy całej kamienicy. Niektóre kancelarie i „fundacje o profilu pomocowym” wyszukują też zadłużonych współwłaścicieli

albo skłóconych, rozwodzących się małżonków. Wchodzą w udziały mieszkania, a potem – krok po kroku – wywłaszczają drugą stronę. Wszystko zgodnie z prawem. To typ inwestycji nieco bardziej rozciągniętej w czasie niż flip mieszkania w bloku z wielkiej płyty. Coś dla cierpliwych. Wymaga kontaktów ze spadkobiercami rozszanymi po świecie, śledzenia ksiąg wieczystych, starych pełnomocnictw. Rozsupływania zawitych linii dziedziczenia.

Ale potem?

Kiedy już zbierzesz wystarczającą liczbę ułamków i twoim współwłaścicielem jest instytucja publiczna – urząd, teatr czy muzeum – która musi cię spłacić, bo chce wyremontować budynek za środki unijne... wtedy robi się ciekawie. Od tego momentu to nie ty zabiegasz o transakcję. To ciebie trzeba przekonać. Twój udział, choć niewielki, staje się kluczowy – bez niego projekt nie ruszy. I środki unijne mogą przepaść. Tak różnie cena tych drobnych procentów.

Księga wieczysta nieruchomości Teatru w latach 2000. była mozaiką – dawni, przedwojenni właściciele i ich ponad 30 spadkobierców rozrzuconych od Stanów Zjednoczonych po Izrael. Ich niewyraźne nazwiska zapisano ręcznie w przedwojennych, zapamiętanych dokumentach. Największy problem dotyczył udziału po Helenie Lewi, z domu Frejzyngier, która w przedwojennej księdze figurowała jako właścicielka 4,17 procent nieruchomości przy Sienkiewicza 32. W 1964 roku Sąd Powiatowy w Kielcach uznał ją za zmarłą, przyjmując – w ramach fikcji prawnej – datę śmierci na 1 stycznia 1947 roku.

Czy Helena Lewi miała spadkobierców? Gdzie mogli żyć? Wszędzie, ale raczej nie w Kielcach. Bardziej Kanada, Australia, Izrael. Czy chciałoby im się lecieć po abstrakcyjne 4 procent kamienicy w Kielcach, warte – w najlepszym razie – kilkanaście czy kilkadziesiąt tysięcy złotych? Bez uwzględniania kosztów notariuszy, tłumaczeń, biletów lotniczych i wielu godzin spędzonych w urzędach.

To była własność-widmo. Niewyraźny ślad po kimś, kto zniknął w rozwibrowanym, zasupłanym czasie – i po częście majątku, której nikt już nie chciał ani nie potrafił odzyskać. Od 2002 roku pewna rodzina zaczęła systematycznie, kawałek po kawałku, kupować Teatr. W sierpniu nabyli

pierwsze udziały – ok. 8 procent za 115 tysięcy złotych. Pół roku później, w marcu 2003 roku, kupili kolejny pakiet – 3,17 procent za 43 tysiące złotych. W czerwcu – trzy udziały, stanowiące łącznie 3,17 procent. Jednym ze sprzedających był mężczyzna zamieszkały w Izraelu, który formalności załatwił przez polskiego pełnomocnika.

Zakupy trwały latami i przypominały żmudne składanie puzzli. W kwietniu 2004 roku nabyli trzy udziały po 0,2 procent każdy po 2700 złotych. W styczniu 2005 roku kupili kolejne trzy udziały po 2,9 procent każdy i jeden większy – 4,4 procent. Łącznie zapłacili 18 tysięcy złotych.

W Teatrze już od pewnego czasu było jasne, że wspomniana rodzina przejmuje nieruchomość. Zażądano nawet od dyrekcji przekazania kluczy do pomieszczeń impresariatu i teatralnej kawiarni. Wiadomo było też, że bez uporządkowanego stanu prawnego nie da się przeprowadzić remontu generalnego z unijnych funduszy – a budynek już wtedy bardzo go potrzebował.

Tymczasem, gdy ówczesna dyrekcja zastanawiała się, czy w ogóle wynająć kancelarię prawną i bronić interesów Teatru, przedsiębiorcza rodzina kupowała dalej. W maju dokupili jeszcze 0,3 procent za 4 tysiące złotych. Miesiąc później ktoś sprzedał im 0,44 procent. W lipcu przybyły kolejne: 0,6 procent za 8 tysięcy złotych, plus trzy mniejsze – po 0,15 procent każdy. Na początku 2006 roku dołożyli jeszcze 2,1 procent za 16 tysięcy złotych.

„Sprawa nieuregulowanego stanu nieruchomości przy ulicy Sienkiewicza w Kielcach (...) ciągnie się już od wielu lat. Nie zdołał jej rozwiązać samorząd wojewódzki (...), a jeśli nie zrobi się tego teraz, to teatrowi koło nosa przejdą ogromne unijne pieniądze” – alarmowano już w 2007 roku. Koszty niezbędnego remontu szacowano wtedy na kilkanaście milionów złotych.

Przedstawicielom Teatru udało się nawet dotrzeć wtedy do niektórych

**Od 2002 roku
pewna rodzina zaczęła
systematycznie,
kawałek po kawałku,
kupować Teatr.**

spadkobierców gotowych sprzedać swoje udziały w kamienicy. Problem w tym, że ówczesny Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uznał, że nie ma na to pieniędzy. W efekcie – jak relacjonował wtedy dyrektor – udziały przejęła operatywna rodzina.

Ostatni brakujący element – ok. 1,5 procent – udało im się zdobyć w grudniu 2008 roku od spadkobiercy z Durham w Karolinie Północnej. Kosztował 2 tysiące złotych.

Kawałek po kawałku zgromadzili około 27 procent całej nieruchomości Teatru. Koszt? Bez liczenia biletów lotniczych, telefonów za ocean i godzin prawników: 305 tysięcy złotych. Mogli wtedy po prostu usiąść i czekać, aż Teatr sam zapuka do nich. I zapłaci.

Ile? 5 milionów 380 tysięcy złotych. Zwrot z inwestycji? Około 1600 procent.

Teatr był tylko częścią portfela inwestycyjnego wspomnianej rodziny. Do dzisiaj są w posiadaniu kilku nieruchomości przy głównej ulicy miasta. Na przykład kamienicy z 1816 roku. Stare mury, w których Stanisław Staszic założył pierwszą szkołę powszechną w Kielcach. Przetrwała wojnę, ale nie przetrwała... remontu. W 2009 roku zniknęła. „Miała być wyremontowana”, ale – jak pisało „Echo Dnia” – „w trakcie prac rozpadła się”. – Konstrucja starego budynku nie wytrzymała, okazała się bardzo słaba. Nie spodziewaliśmy się takiego przebiegu remontu – tłumaczył właściciel. – W trakcie prac okazało się, że struktura murów i zaprawa murarskiej jest bardzo słaba. Pojawiła się groźba katastrofy budowlanej i wyraziliśmy zgodę na rozbiórkę budynku. Nie było innego wyjścia – mówił ówczesny konserwator zabytków, odwołany kilka lat później z dnia na dzień, po ponad dwóch dekadach pracy – bez podania przyczyny. ●

Chcesz zapoznać się z całym reportażem? Słuchowisko w wykonaniu Klaudii Janas, Mateusza Bernacika, Beaty Wojciechowskiej i Dawida Żłobińskiego znajdziesz tu:

<https://teatrzeromskiego.pl/sluchowisko-szaber-i-flip/>

zdjęcia Wojciech Habdas

JAK ZROBIĆ PIERWSZEGO FLIPA?

Flippowanie nie jest trudne!

Przekonaj się podążając za wskazówkami od Julii Nowak.

Z tym artykułem

**30% zniżki
na Szkolenie™**

dla wszystkich, którzy zgłoszą się
jako pierwsi i okażą dokumenty
oraz propozycję wejścia w spółkę
zakupu czterech najbardziej
rentownych inwestycji
w Kielcach!

Masz dosyć swojej dotychczasowej pracy? Może jesteś „młodym małżeństwem bez dzieci, które kupi mieszkanie za gotówkę”? Kochasz nieruchomości? Kochasz mieszkania? Pokoje? Piwnice? Strychy? Uwielbiasz remonty? A może nie interesuje Cię żadna z tych rzeczy i chcesz jedynie zainwestować z zyskiem? Jeżeli Twoja odpowiedź na którekolwiek z tych pytań brzmi: TAK, to flipping jest dla Ciebie!

Przedstawiamy 10 prostych kroków, które warto wykonać przy pierwszym flipie:

1. Kup coś.

a) Co najlepiej? Nieważne. Kup cokolwiek. Kup dom, mieszkanie, kup cały blok, kamienicę, publiczną instytucję świeżo po remoncie, pustostan, schowek na miotły, garaż, na którym Twój ojciec zamontował panele fotowoltaiczne, łyse pole, gnojownik, skwer do wyprowadzania psa na Twoim osiedlu, nieważne. Kup to.

b) Za co? Za pieniądze. Weź chwilówkę, pożycz od cioci z Ameryki, sprzedaj nerkę, sprzedaj psa (i tak nie będzie go gdzie wyprowadzać.) Oddasz wszystko, jak Ci się zwróci.*

* Pamiętaj – im taniej kupisz, tym więcej się zwróci!

2. Doprowadź nieruchomość do stanu używalności* dla przyszłych nabywców.

* Stan używalności oznacza stan, w którym pomieszczenie/nieruchomość dobrze prezentuje się na zdjęciach i zachęca do kupna.**

** Jeżeli w zakupionym przez Ciebie mieszkaniu są już lokatorzy, ale z jakiegoś powodu Ci nie odpowiadają (np. mają psa albo dziecko albo za mały dochód roczny), to warto się ich pozbyć.***

*** Więcej informacji na ten temat na Szkoleniu™.

a) Remont – czasem dobrze jest go przeprowadzić. Pamiętaj jednak o redukcji kosztów*, np. szafki bez klamek chronią Cię przed kosztami montowania klamek, brak łazienki pozbawia Cię kosztów łazienki, itd.

* Im mniej wydasz, tym więcej się zwróci!

3. Podziel swoją nową przestrzeń na mikrokawalerki (nazywając je mikroapartamentami) – pamiętaj, że niektórzy lokatorzy mogą mieć określoną wyporność finansową i nie będą w stanie płacić tak wysokiego czynszu, jakiego oczekujesz, za mieszkanie w Twoim gnojowniku lub skwerze. Rozwiązaniem może być większa liczba lokatorów na metr kwadratowy, którzy będą mogli płacić wiele mniejszych czynszów.

4. Ustal odstępną dla potencjalnych mieszkańców.

5. Sprawdź, czy nie dasz rady podzielić tego metrażu na jeszcze mniejsze mikrokawalerki.

6. Pamiętaj, że oprowadzanie potencjalnych lokatorów po mieszkaniu, jest rolą agenta nieruchomości. Każ zatem osobno zapłacić za oglądanie. Otworzenie przed kimś drzwi też ma swoją cenę.

7. Przy zawieraniu umowy zwróć uwagę nowym lokatorom na zakaz posiadania zwierząt domowych, głównie psów.

8. Czy na pewno nie dasz rady wycisnąć ze swojej nieruchomości jeszcze jednej mikrokawalerki?

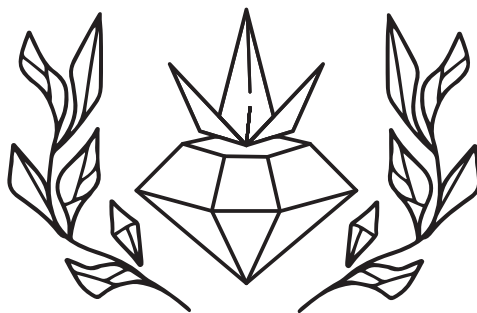
9. Pamiętaj, że zawsze możesz podnieść odstępną.

10. Za pieniądze z odstępnego kup kolejną nieruchomość.

Udało się? To powtórz punkty od 2 do 10.

Po więcej porad zapraszamy na Szkolenie™, które odbywać się będzie od 30 maja 2025 roku w Teatrze im. Stefana Żeromskiego w Kielcach, przy ulicy Sienkiewicza 32 (na razie). ●

Przed nami kolejna edycja plebiscytu Gazety Teatralnej, w którym co roku mieszkańcy i mieszkanki Kielc wyrażają swój podziw dla rozwijających się w naszym mieście inicjatyw deweloperskich!

KRYSTAŁOWY KIEL

plebiscyt Gazety Teatralnej

na najbardziej intrygującą inwestycję w Kielcach

Kto w tym roku zdobędzie prestiżową statuetkę Kryształowego Kłosa?

Wybór należy do Ciebie!

1. Browar Karscha

Inwestycja, dzięki której zachodnia część Wzgórza Karscha wreszcie zostanie zagospodarowana – właśnie powstają tam dwa jedenastokondygnacyjne budynki (z parkingami podziemnymi) oraz dwa budynki sześciokondygnacyjne (również z parkingami)! Na tych terenach mieścił się dawniej historyczny browar wybudowany przez rodzinę Stumpfów – fundatorów Teatru im. Stefana Żeromskiego w Kielcach. W XIX wieku browar został przejęty przez Tomasza Karsha. Ciekawostka: w latach 1888-1890 mieszkał tam malarz Jan Styka, współtwórca Panoramy Racławickiej.

2. Paderewskiego 10 i 12

Może niektórzy z Was kojarzą ten adres z funkcjonalistycznymi kamienicami z czasów dwudziestolecia międzywojennego? A czy pamiętacie, że mieściła się tam katownia Gestapo, a później NKWD i UB, i że na miejscu znajdowały się historyczne ślady pozostawione przez więźniów? Widzieliście napisy wydrapane w tynku, kraty w oknach i drzwi prowadzące do cel? Już ich tam nie ma. Historyczne ślady zostały przeniesione gdzie indziej, a kamienice poddano rozbiórce – na ich miejscu powstaje za to budynek usługowy z parkingiem podziemnym!

3. Szpital MSWiA

Dobre znane miejsce po szpitalu MSWiA przy ulicy Ogrodowej 11, działającym prężnie jeszcze do 2019 roku, nie trzeba nikomu przedstawiać. W poprzednim budynku ludzie rodzili się i umierali, walczyli o życie i wracali do zdrowia. Co będzie się działo w nowym? Kto wie, może będzie można zawalczyć o promocyjne ceny albo zamieszkać na stałe – przecież nikt nie chce mieszkać w szpitalu, prawda? W ostatnim czasie było tam gorąco, wszystkim paliło się do zmian – umieramy z ciekawości, jakie nowe możliwości urodziła ta inwestycja.

4. Słowackiego 3 i Śniadeckich 4

Czy będą tam luksusowe apartamenty, czy parking – może nawet podziemny? Nie wiemy jeszcze, jakie niespodzianki szykują dla nas inwestorzy i co pojawi się pod tymi adresami. Wiemy za to, że zniknęły zabytkowe kamienice należące dawniej do rodziny Zagajskich – jednych z pierwszych przedsiębiorców i filantropów żydowskiego pochodzenia w Kielcach. Na posesji znajdowała się bożnica, teraz już jej tam nie ma. Po co mieć stary zabytek, jak można mieć świeżutką, nowiutką replikę, prawda? Tylko że na Pakoszu, zaraz obok kirkutu.

zdjęcia Wojciech Habdas

Na Wasze plebiscytowe głosy czekamy pod adresem: protestkielecki@teatrzeromskiego.pl

Julia Nowak i Paweł Sablik

Tym razem w rubryce „Arkana kieleckiej historii” chcemy podzielić się z Wami wyjątkowym znaleziskiem! Poniższa grafika przedstawia fragment mapy z wyróżnionym kolorem ciemnoszarym zaznaczeniem nieruchomości, placów i gruntów należących do ludności żydowskiej. Oznaczenie naniesiono na podstawie pomiarów miasta z lat 1927/28 i 1935/36.

Zachęcamy do przestudiowania załączonej grafiki i wyruszenia w podróż przez historię tej części kieleckiego mienia. Spójrz na mapę stolicy Gór Świętokrzyskich z innej perspektywy i porównaj ją ze stanem dzisiejszym – na ile zmieniło się nasze miasto i w wyniku jakich wydarzeń historycznych – tego chyba nie musimy nikomu tłumaczyć. ●

Mapa wykonana przez dr. hab. inż. arch. Dariusza Piotrowicza, prof. Politechniki Świętokrzyskiej

Opracowanie położenia nieruchomości należących do ludności żydowskiej – dr Paweł Wolańczyk, Muzeum Historii Kielc

— **po premierze**

SKÓRA PO DZIADKU

na podstawie książki Mateusza Pakuły
„Skóra po dziadku”
wydanej przez Wydawnictwo Agora

adaptacja i reżyseria:
Mateusz Pakuła

scenografia i kostiumy:
Justyna Elminowska

reżyseria światel:
Paulina Góral

muzyka:
Marcin Pakuła
(aranżacje, kompozycje, muzyka na żywo),
Antonis Skolias
(produkcja muzyki i nagrań, aranżacje),
Zuzanna Skolias-Pakuła
(aranżacje i nagrania wokali, wokal na żywo)

wideo:
Paweł Edelman, Maciej Edelman,
Olga Balowska

maski:
Marta Śniosek-Masacz

inspicjentka-suflerka:
Klaudia Sobura

obsada:
Ewelina Gronowska, Jan Jurkowski,
Wojciech Niemczyk, Andrzej Plata,
Zuzanna Skolias-Pakuła, Marcin Pakuła

głosy z offu:
Jan Peszek, Mateusz Pakuła

Prapremiera w Krakowie:
11 kwietnia 2025

Prapremiera w Kielcach:
26 kwietnia 2025

koprodukcja:

fot. Klaudyna Schubert

„...*Skóra po dziadku* to spektakl trudny, ważny i potrzebny. Drażni, prowokuje, daje do myślenia. Mateusz Pakuła kolejny raz pokazał, jak robi się storytelling w teatrze. Tej opowieści jednocześnie chce i nie chce się słuchać. Do takiego teatru bezapelacyjnie chce się chodzić”.

Piotr Gaszczyński, teatrdlawszystkich.eu

„Adaptacja najnowszej książki Pakuły, która łączy autobiograficzną historię rodzinną i bardzo oskarżycielską opowieść o polskim antysemityzmie. To wyjątkowo mocny tekst, nic więc dziwnego, że spektakl jest na nim skupiony i pozwala mu wyraźnie wybrzmieć. W kilku momentach obsada przekracza niemal słuchowską konwencję i tworzy poruszające sceny, np. wizytę wiejskich kobiet u pułkownika UB. Zachwyca też mająca wielki rozmach scenografia: ma coś z więziennych murów, a zarazem sprawia, że duża część akcji dzieje się pod ziemią czy pod podłogą”.

Przemysław Gulda, ig: guldapoleca

ZESPÓŁ TEATRU IM. S. ŻEROMSKIEGO W KIELCACH

Dyrektor teatru Michał Kotański | Dyrektor artystyczny ds. festiwalu Marcin Zawada | **DZIAŁ ARTYSTYCZNY:** Aktorki i aktorzy: Anna Antoniewicz, Mateusz Bernacik, Dagna Dywicka, Janusz Głogowski, Kuba Golla, Wiktoria Grabowska, Ewelina Gronowska, Klaudia Janas, Oskar Jarzombek, Joanna Kasperek, Jacek Mąka, Wojciech Niemczyk, Andrzej Plata, Łukasz Pruchniewicz, Beata Pszeniczna, Zuzanna Wierzińska, Aneta Wirzinkiewicz, Beata Wojciechowska, Dawid Żłobiński | **Dramaturg** Paweł Sablik | **DZIAŁ IMPRESARIATU:** Pełnomocniczka teatru, kierowniczka działu impresariatu, koordynatorka pracy artystycznej Halina Łabędzka | **Sekretarz literacka** Luiza Buras-Sokół | **Rzeczniczka prasowa/PR manager** Paulina Drozdowska | **Specjalistka ds. literackich i edukacji** Anna Wolszczak | **Graficy komputerowi:** Karolina Urbańska, Rafał Urbański | **Inspicjentki-suflerki:** Maria Bielińska-Pacholec, Klaudia Sobura, Kamila Długosz | **Specjalistki organizatorki widowni – kasjerki biletowe:** Bożena Mordal, Jadwiga Nadgrodkiewicz | **Specjalistka organizatorka widowni – kasjerka biletowa, specjalistka ds. social media** Magdalena Dąbrowska | **Kasjerka biletowa** Aleksandra Gospodarczyk | **Specjalistka ds. umów cywilnoprawnych** Karolina Tomasiak | **SAMODZIELNE STANOWISKA:** Asystentka dyrektora, specjalistka ds. kadr Marta Rytel-Kuc/Agnieszka Struszyńska | **Inspektor BHP i ppoż.** Rafał Jarosiński | **Informatyk, inspektor ochrony danych** Mariusz Lis | **Producentka teatralna** Marta Mirska | **DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY:** Główna księgowa Lucyna Michalska | **Specjalistka ds. płac** Anna Kozieł | **Specjalistki ds. księgowości:** Katarzyna Kwiatkowska, Edyta Zbróg | **DZIAŁ ADMINISTRACYJNO-TECHNICZNY:** Kierownik techniczny Karol Górski | **Kierownika administracyjny** Jacek Pomarański | **Specjalistka ds. administracyjnych** Krystyna Pękalska | **Specjalistka ds. administracyjnych i zaopatrzenia** Karolina Żarnowiecka | **Pracownik zaopatrzenia – konserwator** Michał Kluskiewicz | **Recepcjonistki:** Sylwia Broda, Małgorzata Chmura, Edyta Kaniowska, Natalia Mazur, Barbara Smolarczyk | **Pracownica kostiumerni, praczka** Wioletta Partyka | **Panie sprzątające:** Ewa Głogowska, Magdalena Grzyb, Renata Kołomańska, Barbara Maj, Sabrina Villani-Matlewska | **SPECJALIŚCI RZEMIOSŁ TEATRALNYCH:** Kierownik pracowni technicznych, stolarz Krzysztof Juszczak | **Stolarze:** Grzegorz Kudła, Piotr Sztandera | **Plastyczka – archiwistka** Iwona Jamka | **Plastycy:** Marcelina Smolarczyk, Tomasz Smolarczyk | **Krawcowa damska** Teresa Karyś | **Krawiec męski** Krzysztof Ślusarczyk | **OBŚLUGA SCENY:** Brygadier sceny Lech Sobura | **Montażysty dekoracji:** Dariusz Augustowski, Konrad Głowczyński, Wiesław Jas, Andrzej Siuda, Dawid Sobura | **Kierownik realizatorów, elektryk – realizator oświetlenia** Michał Jas | **Realizatorzy oświetlenia:** Mariusz Ciesielski, Dawid Gąszcz | **Realizatorzy dźwięku:** Jędrzej Dreziński, Erwin Sobolewski, Marcin Włodarski | **Realizator multimedialny** Kamil Kubicki | **Charakteryzatorka-perukarka** Alicja Połowska | **Garderobiane:** Agnieszka Ozimina, Agata Radek | **Fryzjerka** Anna Karcz | **Rekwizytorka** Dorota Kozera

NASTĘPNA PREMIERA

KOŃ NA RYCERZU

na podstawie książki „Sztuka obsługi penisa”
Andrzeja Gryżewskiego i Przemysław Pilarskiego

tekst: Przemysław Pilarski

reżyseria: Tadeusz Kabicz

scenografia: Maks Mac

kostiumy: Natalia Kołodziej

muzyka: Rafał Ryterski

choreografia: Ewelina Adamska-Porczyk

reżyseria światła: Artur Wytrykus

projekcje: Karolina Jacewicz

asystentka reżysera: Anna Antoniewicz

asystentka scenografa: Aleksandra Stangricka

inspicjentka/suflerka: Kamila Długosz

obsada:

Anna Antoniewicz,
Ewelina Gronowska,
Joanna Kasperek,
Oskar Jarzombek,
Jacek Mąka,
Wojciech Niemczyk
oraz Maciej Pawlak
i Michał Sławewski
(gościnnie)

PRAPREMIERA:
czerwiec 2025

Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach
jest jednostką organizacyjną Samorządu
Województwa Świętokrzyskiego współprowadzoną
przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

SPONSORZY I PARTNERZY

PATRONAT MEDIALNY:

Koncepcja programu: Paweł Sablik
Redakcja: Luiza Buras-Sokół
Opracowanie graficzne: Karolina Urbańska
Na okładce projekt plakatu autorstwa Aleksandry Banaś
Druk: O. P. APLA

Teatr im. Stefana Żeromskiego
ul. Sienkiewicza 32, 25-507 Kielce
tel. kasa 41 344 75 00
www.teatrzeromskiego.pl

TEATR
ŻEROMSKIEGO
W KIELCACH

